

EESTI KERGEJÕUSTIKULIIT
DISTSIPLINAARKOMISJON

Otsuse kuupäev: 11.02.2023

Distsiplinaarkomisjoni liikmed:

Sirje Lippe, Margus Mugu, Jaanus Uudmäe, Henn Vallimäe

Menetlus:

Mehis Viru treeneri eetikanõuete rikkumine

Distsiplinaarkomisjoni otsus:

- **Kergejõustikutreener Mehis Viru on korduvalt ja pika perioodi jooksul oluliselt rikkunud Treenerite eetikakoodeksi punktide III(2) ja III(3) nõudeid, millega on koodeksi punkti VIII kohaselt rikkunud ka treeneri kutsenõudeid.**
- **Mehis Viru rikkumised on sellise iseloomuga, et komisjoni arvates ei sobi ta töötama treenerina ega muu spordipersonalina.**

Asjaolud

1. 2022. aasta augustis laekus Eesti Kergejõustikuliidule (edaspidi EKJL) neli kirjalikku avaldust, milles juhiti tähelepanu Tartu Spordiseltsis Kalev treenerina töötava Mehis Viru treenerile sobimatule, ebaeetilisele ja alaealise sportlase väärkohtlemisele viitavale käitumisele oma treenitava alaealise kõrgushüppaja Karmen Bruusi (sündinud 24.01.2005) suhtes U20 vanuseklassi kergejõustiku maailmameistrivõistlustel (01.-06.08.2022) Calis, Colombias. Nimetatud avaldused esitasid: Targo Lusti (25.08.2022, Calis osalenud sportlase isa), Dmitrijs Miļkevičs (25.08.2022, Calis viibinud Läti delegatsiooni juht), ühise avalduse Tõnu Kaukis, Heiko Väärt ja Andrei Nazarov, (26.08.2022, osalesid Calis Eesti delegatsioonis treeneritena) ning Ulvi Ljadov (31.08.2022, Calis osalenud sportlase vanaema, viibis Calis koos Eesti delegatsiooniga).
2. Kuna avaldused sisaldasid viiteid treenerile sobimatu, ebaeetilise ning häid käitumisnorme ja tavasid eirava käitumisele ning Treeneri eetikakoodeksi võimalike rikkumiste kohta, algatas EKJL 29.08.2022 treener Mehis Viru suhtes distsiplinaarmenetluse (edaspidi menetlus). Menetlustoimingute läbiviimiseks palus EKJL kaasabi (juhatuse koosoleku protokoll 05.09.2022, lk 9) Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutuselt (edaspidi EADSE), millest tulenevalt viis menetlustoimingud läbi EADSE juhtivuurija Remo Perli (edaspidi menetleja). Tulenevalt Targo Lusti pöördumises sisalduvast väitest, et vanemate sportlaste informatsiooni kohaselt ei ole kirjeldatud käitumismuster Mehis Viru puhul esmakordne, vaid on kestnud juba aastaid, koguti menetluse käigus materjale ka varasemate perioodide (2005-2022) kohta.
3. Distsiplinaarkomisjonile esitati menetlustoimingute käigus järgmised suulised ja kirjalikud ütlused:
Mehis Viru suuliste ütluste protokoll 15.09.2022,
Mehis Viru kirjalikud selgitused EKJLile 08.11.2022,

Liivika Suiste saadetud kirjalikud ütlused EKJLile 20.10.2022,
Karmen Bruus'i saadetud kirjalikud ütlused EKJLile 20.10.2022,
Kersti Viru saadetud kirjalikud ütlused EKJLile 20.10.2022,
Heiko Vääti ütlused menetlejale 28.09.2022,
Raido Mägi ütlused menetlejale 01.11.2022,
Andreas Hantson'i ütlused menetlejale 08.11.2022,
Andri Matrov'i ütlused menetlejale 08.11.2022,
A kirjalikud ütlused menetlejale (anonüümsuse tagamiseks isikuandmeid ei avaldata),
B kirjalikud ütlused menetlejale (anonüümsuse tagamiseks isikuandmeid ei avaldata),
C kirjalikud ütlused menetlejale (anonüümsuse tagamiseks isikuandmeid ei avaldata).

Otsuse põhjendus

4. Otsuse tegemisel käsitleb distsiplinaarkomisjon Mehis Viru tegevust ja käitumist U20 maailmameistrivõistlustel Calis ning komisjonile esitatud M. Viru varasemate õpilaste antud ütlusi varasema aja kohta.
5. Läti koondise juht, endine treener ja tipp sportlane ning kahekordne olümpialane Dmitrijs Miļkevičs kirjutab oma avalduses: *Me elasime samas hotellis Eesti võistkonnaga. Ühel päeval pöördus meie võistkonna treener murega väga imeliku suhte ja käitumise kohta Karmen Bruusi ja tema treeneri Mehis Viru vahel. Nad on kogu aeg koos, söövad koos, jalutavad koos, istuvad lobbis koos jne. Ma alguses mõtlesin, et treener on tema isa, et siis oleks mõistetav. Küsisin Eesti võistkonnalt ja selgus, et ei ole. Järgmisel päeval kõik jätkus ja see polnud minu arvates normaalne treeneri ja sportlase vaheline suhe. See ei ole normaalne, et treener on igal pool koos sportlasega. Ka nende vaheline suhe tundus olevat sobimatu ja paistis treeneripoolse võrgutamisena. Ma ei saanud aru, mis toimus, aga minu arvates oli seal märke seksuaalsest ahistamisest. Mul on kaks tütar ja ma kunagi ei lubaks sellist suhet vanema mehega. Minu arvates on see täiesti vale ja väärrib uurimist.*
6. Kommenteerides ja tuues näiteid M. Viru käitumisest K. Bruusi suhtes Calis nimetasid seda sobimatuks, ebasündaiks, amoraalseks, valeks, koondislastele piinlikuks või ebamugavust tekitavaks kohal viibinud Tõnu Kaukis, Heiko Vääti, Andrei Nazarov, Ulvi Ljadov.
7. Andreas Hantsoni ütluste kohaselt olid M. Viru ja K. Bruus Calis tihti koos, mille tulemusel omavahel teiste sportlastega visati nalja, et M. Viru on nagu abikaasa ja käib kogu aeg K. Bruusil järel. Andri Matrovi ütluste kohaselt kutsuti omavahel K. Bruusi ja M. Viru „tuvikesteks“. Ta tõi esile, et Karmeniga suheldes tuli M. Viru alati vahele ja ei lasknud edasi rääkida. Raido Mägi ütluste kohaselt on Mehis ja Kersti Viru juba varasemalt üles näidanud kõrgendatud tähelepanu oma sportlaste vaba aja kontrollimisel. Ahistamisele viitab asjaolu, et ilma M. Viru juuresolekuta suhtles K. Bruus teistega vabalt, kuid M. Viru juuresolekul hoidis ainult tema juurde ja ei suhelnud teistega (T. Lusti avaldus). Vahemaandumisel Pariisis viibis K. Bruus koos M. Viruga teistest eraldi. K. Bruus lahkus oma toast umbes kella poole ühe ajal öösel ja naasis poole nelja ajal (U. Ljadovi avaldus).
8. T. Kaukise ja A. Nazarovi avalduse kohaselt olid nad Calis määratud elama ühte tuppa M. Viruga. Nende ütluste kohaselt M. Viru toas eriti ei viibinud, lahkus varahommikul ja saabus hilja õhtul. Oma kirjalikes seletustes vaidleb M. Viru sellele vastu, et veedetud õhtuid koos. Kaukise ja Nazarovi väiteid toetavad siiski ka asjaolud, et K. Bruus ja M. Viru olid kogu aeg koos, Karmen saabus õhtuti hilja, mistõttu teine koondisekaaslane ei saanud võtme puudumisel mitmel korral oma tuppa sisse (Kaukis,

Nazaraov, Vää, Lusti).

9. Ülal punktides 5—8 viidatud asjaoludel on komisjon järeldusel, et M. Viru eraldas oma õpilase teistega suhtlemiselt, viibis pidevalt temaga koos ja kontrollis tema käitumist, milline tegevus on sportlase füüsiline ja vaimne ahistamine. M. Viru selgitas oma käitumist vanematele antud lubadusega jälgida K. Bruusi turvatunnet, toitumise ja isikupära vajaduste ning eripäradega, kuid Mehis Viru, Kersti Viru, Karmeni Bruusi ega tema ema seisukohtadest ei selgunud, millised need eripärad olla võiksid.
10. Endine sportlane A väidab oma kirjas sõnaselgelt, et Mehis Viru käitumine tema treenimisel aastaid tagasi väljus oluliselt treeneritöö piiridest ja mõjus talle ahistavalt. Vaimse ahistamise näitena toob A esile, et M. Virul oli kombeks ahistada teda vaimselt selliselt, et keeldus mõne aja temaga suhtlemast ja pisendas sellega sportlase enesehinnangut ja -väärikust. A väidab, et M. Viru seksuaalse alatooniga käitumine tema suhtes oli sage ja ahistav (näitena toob A tema pideva jälgimise, käest kinni võtmise koos seksuaalse alatooniga märkusega, M. Viru poolt A-le kingituste tegemine). Kingituste saamist oma treenerilt M. Virult peab oma kirjas veidraks ka B. A ja B mõlemad tundsid ahistavana M. Viru kommet nendega autos pikalt vestelda (A väiteil mõnikord üle 30 minuti).
11. Korduvat kohatut ja seksuaalset puudutamist, ahistamist õpilasega suhtlemisest hoidumisega, kingituste tegemist M. Viru poolt väidab C. Samuti väidab C, et M. Viru on talle saatnud kohatuid seksuaalse sisuga sõnumeid. C väiteil oli ta korduvalt M. Viruga seksuaalvahekorras. Distsiplinaarkomisjon on seisukohal, et M. Viru on C-d ahistanud seksuaalselt ja vaimselt, on ära kasutanud oma treeneri mõjuvõimu ning sellisena on M. Viru ja C suhe väljunud treeneritöö piiridest ja oli C-le ahistav.
12. Treenerite eetikakoodeks (SA Kutsekoda, 2019) kehtib kõikide treenerite suhtes (p I(2)) ning selle rikkumine on treeneri kutsenõuete rikkumine (p VIII). Treenerite eetikakoodeksi p III(2) kohaselt peab treener tunnustama igaühe panust ning õigust olla sõnaliselt, füüsiliselt ja seksuaalselt ahistamata ning ära kasutamata ning p III(3) kohaselt käituma korrektselt ning olema kõigile eeskujuks.
13. Rahvusvahelise Kergejõustikuliidu (World Athletics) põhikirja (Constitution, 2019, viimane redaktsioon 01.12.2021.a) art 75.1 kohaselt on kehtestatud käitumiskoodeks (Integrity Code of Conduct, 2019), mis on üks osa Rahvusvahelise Kergejõustikuliidu eeskirjadest (Rules, põhikirja art 86.1 p Rules), olles sellisena kohustuslikud kõikidele liikmesföderatsioonidele (art 9.1.b). Eesti Kergejõustikuliidu põhikirja p 3 kohaselt juhindub liit oma tegevuses muuhulgas ka Rahvusvahelise Kergejõustikuliidu põhikirjast, määrustest ja eeskirjadest. Seega peab Eesti Kergejõustikuliit oma tegevuses juhinduma ja järgima Rahvusvahelise Kergejõustikuliidu (World Athletics) põhikirja ja käitumiskoodeksit.
14. Rahvusvahelise Kergejõustikuliidu põhikirja art 75.1 nimetatud käitumiskoodeks kehtestab käitumisstandardid sportlase tugiisikule (Athlete Support Personnel, põhikirja art 75.1.d). Sportlase tugiisik (art 86.1 p Athlete Support Personnel) on Rahvusvahelise Kergejõustikuliidu põhikirja art 75 mõistes iga treener, delegatsiooni liige või muu isik, kes töötab rahvusvahelise taseme sportlasega (International-Level Athlete) või abistab teda või on seotud rahvusvõistkonnaga. Mehis Viru oli 2022. aastal kergejõustiku U20 maailmameistrivõistlustel (Cali, Colombia) sellises staatuses isik.
15. Distsiplinaarkomisjon on seisukohal, et eeltoodu alusel kohaldub M. Viru suhtes ka Rahvusvahelise Kergejõustikuliidu käitumiskoodeksi p 3.3.10, mis on oma sisult rangem kui Treenerite eetikakoodeksi p III(2) (ülal p 12). Käitumiskoodeksi p 3.3.10 kohaselt oli M. Virul kohustus mitte osaleda (otseselt või kaudselt) mis tahes füüsilises, verbaalses,

vaimses, seksuaalses või muus väärkohtlemises. Ülal punktide 5—14 alusel on komisjon ühisel seisukohal, et Mehis Viru on rikkunud Treenerite eetikakoodeksi p III(2) ja Rahvusvahelise Kergejõustikuliidu käitumiskodeksi p 3.3.10. Arvestades asjaolu, et Mehis Viru oli ülal punktis 11 nimetatud sündmuste ajal abielus, on ta rikkunud ka Treenerite eetikakoodeksi p III(3) sätteid, sest sellist käitumist ei saa pidada eeskuju andvaks.

16. Eesti Antidopingu ja Spordieetika Sihtasutuse poolt koostöös Justiitsministeeriumi, Kultuuriministeeriumi, Sotsiaalkindlustusameti, Politsei- ja Piirivalveameti, Lastekaitse Liidu, Eesti Olümpiakomitee, SA Noored Olümpiale, Spordikoolituse ja -Teabe SA jt ekspertide koostöös 01.06.2021 avaldatud käitumisjuhendi „Spordipersonali käitumisjuhend laste ja noorte väärkohtlemise ennetamiseks ning juhtumite lahendamiseks“ osa III „Ennetavad käitumisreeglid spordipersonalile“ p-d 1-8 kirjeldavad treeneritele suunatud käitumisreegleid, millest mitmeid on Mehis Viru oluliselt rikkunud (p 1, p 2, p 3, p 5, p 6).
17. Ülalnimetatud ja avaldusi põhjustanud käitumist M. Viru eitab, samuti eitab kohatut, sobimatut ja ahistavat käitumist K. Bruusi, A, B ja C suhtes. M. Viru on oma ütlustes seisukohal, et tema arvates on Calis K. Bruusiga seoses olukorra tekitanud peamiselt asjaolu, et temale ei teatatud koheselt, kui kellegi arvates toimus midagi sellist, mida ei saa pidada sobivaks. Komisjon sellega ei nõustu ja leiab, et asjaolu, kas juhiti tähelepanu kohatule ja reegleid rikkuvale käitumisele või mitte, ei ole käesoleva asja lahendamisel määrav. Ebameeldiva üllatusena leiab komisjon, et M. Viru selline seisukoht viitab asjaolule, et ta kas ei tunne Rahvusvahelise Kergejõustikuliidu käitumiskodeksi p 3.3.10 ja Treenerite eetikakoodeksi p-de III(2) ja III(3) nõudeid või ei ole pidanud vajalikuks neid järgida. Arvestades M. Viru staaži, teadmisi ja kogemusi, peab ta olema ilma välise abita võimeline ise oma käitumist hindama treenerile esitatavate nõuete kohaselt ja hoidma ära olukordade tekke, mida võib pidada õpilaste suhtes ahistavaks. M. Virule kui pikaaegsele treenerile ja ülikooli lektorile on selline minetus lubamatu.
18. M. Viru on andnud menetlejale ütlusi 15.09.2022 ja esitanud peale seda ka kirjalikud selgitused 08.11.2022. Nimetatust nähtub, et M. Viru oli teadlik, et menetleja uuris tema võimalikku Treenerite eetikakoodeksi rikkumisi: ahistavat ja üldtunnustatud moraalinormidega vastuolus olevat tegevust Karmen Bruusi suhtes Cali maailmameistrivõistlustel, samuti tema varasemat tegevust sportlaste A, B ja C suhtes (kõik nimed olid M. Virule avaldatud ja ta andis nende kohta konkreetseid ütlusi). Kõige nimetatatu kohta oli M. Virul võimalus anda omapoolseid selgitusi ja M. Viru on seda teinud nii suulistes ütlustes kui kirjalikus seletuses. Suuliste ütluste andmise juures viibis M. Viru õigusnõustajana vandeadvokaat Maria Mägi-Rohtmets. Nimetatatu põhjal veendus distsiplinaarkomisjon, et M. Virule oli teada, milliseid tegusid talle ette heidetakse ja mille alusel. Talle olid tagatud ärakuulamisõigus ja võimalus esitada kirjalikke seisukohti peale esmast etteheidete esitamist ning suulisi ütlusi. Tal oli oma seisukohtade esitamiseks piisav aeg ning tal oli kogu menetluses kvalifitseeritud õigusnõustaja vandeadvokaadi näol. Kokkuvõtlikult on komisjon veendunud, et üldtunnustatud õigusriigi põhimõtetele vastav nõuetekohane menetlus (*due process*) on M. Virule olnud käesolevas menetluses tagatud.
19. Distsiplinaarkomisjon leiab, et kergejõustikutreener Mehis Viru on rikkunud Treenerite eetikakoodeksi nõudeid ja on koodeksi p VIII kohaselt sellega rikkunud ka treeneri kutsenõudeid. Rikkumised on toimunud pikema aja jooksul ning mitme sportlase suhtes (sh alaealine). Komisjon leiab, et nimetatud rikkumised on sellise iseloomuga, et komisjoni arvates antud isik ei sobi töötama treenerina ega muu spordipersonalina.
20. Arvestades, et Mehis Viru töötab lisaks tegutsemisele treenerina ka Tartu Ülikooli

sporditeaduste ja füsioteraapia instituudi kehalise kasvatuse ja spordididaktika osakonna lektorina, õpetades tulevaseid (sh kergejõustiku) treenereid, leiab komisjon, et M. Viru rikkumiste iseloomust tulenevalt tuleks teha ettepanek Tartu Ülikoolile kaalumaks tema sobivust treenerite ettevalmistamisel.

21. M. Viru suhtes läbiviidud menetluse materjalidest (H. Vääti ütluste p 8, C ütlused) on komisjonil tekkinud kahtlus, et Kersti Viru on pika aja jooksul olnud teadlik Mehis Viru ahistavast käitumisest oma õpilaste suhtes. Nimetatud asjaolud võivad viidata sellele, et Kersti Viru on rikkunud Rahvusvahelise Kergejõustikuliidu käitumiskoodeksi p-te 3.3.10 ja 4.4 ning Treenerite eetikakoodeksi p-te III(2) ja III(3). Komisjoni arvates tuleks kaaluda distsiplinaarmenetluse läbiviimise põhjendatust ka Kersti Viru suhtes.

Eesti Kergejõustikuliidu distsiplinaarkomisjoni liikmed:

Sirje Lippe

Margus Mugu

Jaanus Uudmäe

Henn Vallimäe